

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
ҒЫЛЫМ КОМИТЕТІ
Ш.Ш.УӘЛИХАНОВ АТЫНДАҒЫ ТАРИХ
ЖӘНЕ ЭТНОЛОГИЯ ИНСТИТУТЫ

«EDU.E-HISTORY.KZ»
ЭЛЕКТРОНДЫҚ ҒЫЛЫМИ ЖУРНАЛЫ

№ 2(6) шілде-қыркүйек 2016
ISSN 2710-3994

EDU.E-HISTORY.KZ
**ЭЛЕКТРОНДЫҚ ҒЫЛЫМИ
журнал**

2016, № 2(6)

EDU.E-HISTORY.KZ
электронный научный журнал

ISSN 2710-3994

EDU.E-HISTORY.KZ
electronic scientific journal

2016, № 2(6)

Құрылтайшы:

Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі Ғылым комитеті
Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты ШЖҚ РМК

Бас редактор

Қабылдинов Зиябек Ермұханұлы

Редакциялық алқа:

Р. Абдуллаев (Өзбекстан), Н. Аблажей (Ресей), Б. Аяған, М. Әбусейітова, С. Әжіғали,
Н. Әлімбаев, Б. Байтанаев, Қ. Жұмағұлов, Ғ. Кенжебаев, Б. Көмеков,
Мансура-Хайдар (Үндістан), Р. Масов (Тәжікстан), Ә. Мұқтар, В. Плоских (Қырғызстан),
Ю. Петров (Ресей), О. Смағұлов, Сон Ен Хун (Оңтүстік Корея), Е. Сыдықов,
У. Фиерман (АҚШ), А. Чубарьян (Ресей)

Жауапты редактор:

З. Төленова

Редактор:

Р. Көбеев

Редакцияның мекен-жайы:

050100, Қазақстан Республикасы,
Алматы қ.,
Шевченко көшесі, 28,
Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты,
«Edu.e-history.kz»
электрондық ғылыми журналының редакциясы
Телефон: +7(727)272-47-59
E-mail: edu.history@bk.ru
Электрондық мекен-жай: <https://edu.e-history.kz/>

Ғылыми журнал Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігінің
Байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитетінде 2014 ж. 29 қазанында тіркелген.
Тіркеу нөмірі № 14602-ИА. Жылына 4 рет жарияланады (электронды нұсқада).

Мақалаларды қайта бастырып жариялағанда, микрофильмге және басқа да көшірмелерге түсіргенде
міндетті түрде журналға сілтеме жасау қажет.

Учредитель и издатель:

РГП на ПХВ «Институт истории и этнологии им.Ч.Ч. Валиханова»
Комитета науки Министерства науки и высшего образования Республики Казахстан

Главный редактор

Кабульдинов Зиябек Ермуханович

Редакционная коллегия:

Р. Абдуллаев (Узбекистан), Н. Аблажей (Россия), Б. Аяган, М. Абусейтова, С. Ажигали,
Н. Алимбай, Б. Байтанаев, К. Жумагулов, Г. Кенжебаев, Б. Комяков,
Мансура-Хайдар (Индия), Р. Масов (Таджикистан), А. Муктар, В. Плоских (Кыргызстан),
Ю. Петров (Россия), О. Смагулов, Сон Ён Хун (Южная Корея), Е. Сыдыков,
У. Фиерман (США), А. Чубарьян (Россия)

Ответственный редактор:

З. Толенова

Редактор:

Р. Кубеев

Адрес редакции:

050010, Республика Казахстан,
г. Алматы,
ул. Шевченко, 28.

Институт истории и этнологии имени Ч.Ч. Валиханова,
«Edu.e-history.kz»

Редакция электронного научного журнала

Телефон: +7(727)272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru

Сайт журнала: <https://edu.e-history.kz/>

Научный журнал зарегистрирован в Комитете связи, информатизации и информации Министерства по инвестициям и развитию Республики Казахстан, свидетельство о регистрации: № 14602-ИА от 29.10.2014 г. Публикуется 4 раза в год (в электронном формате).

При повторной публикации статей, съемке на микрофильмах и других копиях необходимо обязательно ссылаться на журнал.

Founder and publisher:

RSE on REM "Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology"
of the Committee of Science of the Ministry of Science and Higher Education of the Republic of Kazakhstan

Editor-in-chief:

Kabuldinov Ziabek Ermukhanovich

Editorial board:

R. Abdullaev (Uzbekistan), N. Ablazhey (Russia), B. Ayagan, M. Abuseyitova, S. Azhigali,
N. Alimbai, B. Baitanaev, K. Zhumagulov, G. Kenzhebaev, B. Komekov,
Mansura-Khaidar (India), R. Masov (Tajikistan), A. Muktar, V. Ploskikh (Kyrgyzstan),
Y. Petrov (Russia), O. Smagulov, Song Yong Hoon (South Korea), E. Sydykov,
W. Fierman (USA), A. Chubaryan (Russia)

Executive editor:

Z. Tolenova

Editor:

R. Kobeev

Editorial address:

050010, Republic of Kazakhstan,
Almaty,

28 Shevchenko Str.

Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology,

«Edu.e-history.kz»

Editorial electronic scientific journal

Phone: +7 (727) 261-67-19, +7 (727) 272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru

Journal website: <https://edu.e-history.kz/>

The scientific journal is registered at the Committee for Communications, Informatization and Information of the
Ministry for Investments and Development of the Republic of Kazakhstan, r
egistration certificate:

No. 14602-ИА dated October 29, 2014. The journal is published 4 times a year (in electronic format).

When re-publishing articles, shooting on microfilm and other copies, it is necessary to refer to the journal.

ҒТАХР / МРНТИ / IRSTI 03.20.
 ӘОЖ / УДК / UDK 902/904 (574.13)

ВИЗАНТИЯ ИМПЕРИЯСЫ ЖӘНЕ ҒҰНДАР (IV-V ҒҒ)

Ақынова А.П.

Аңдатпа. Мақалада тарихи деректердің негізінде IV-V ғасырлардағы Византия империясы мен ғұндардың қарым-қатынасы қарастырылады. Қазіргі таңда дүниежүзі тарихында Түркі тайпаларының соның ішінде қарастырылып отырған мәселеміз - Ғұн державасының тарихи маңызы өте зор. Халықтардың Ұлы қоныс аудару кезеңінде ғұндар Орталық Азия жерінен Батыс Еуропа жеріне Шығыс мәдениетінің элементтерін алып келді. Бұл отан тарихында ең өзекті мәселелердің бірі болып табылады.

Түйін сөздер: византия, ғұндар, тарихи, диадема, тайпа, дерек, өркениет.

ВИЗАНТИЙСКАЯ ИМПЕРИЯ И ГУННЫ (IV-V ВВ.)

Ақынова А.П.

Аннотация. В статье рассматриваются взаимоотношения Византийской империи и гуннов в IV-V вв. на основе исторических данных. В настоящее время в мировой истории большое историческое значение имеют тюркские племена, в том числе рассматриваемая проблема - гуннская держава. В период Великого переселения народов гунны привезли элементы восточной культуры из центральноазиатской земли в западноевропейскую. Это одна из самых актуальных проблем в истории Отечества.

Ключевые слова: византийский, гуннский, исторический, диадема, племя, дерек, цивилизация

BYZANTINE EMPIRE AND THE HUNS (IV-V CENTURIES)

Акынова А.Р.

Abstract. The article discusses the relationship between the Byzantine Empire and the Huns in the IV-V centuries on the basis of historical data. In the history of the world, the historical significance of the Turkic tribes, including the problem under consideration - the Hun power, is very significant. During the period of the Great Migration of peoples, the Huns brought elements of Eastern culture from the lands of Central Asia to the lands of Western Europe. This is one of the most pressing problems in the history of the Fatherland.

Keywords: Byzantium, Huns, historical, diadem, tribe, source, civilization

Әлем тарихында, соның ішінде Отан тарихында ғұндардың алатын орны ерекше. Сонымен қатар «Халықтардың Ұлы қоныс аударуына» бірден бір себеп болған осы ғұндардың қозғалысы екені тарихтан белгілі. Ғұндар IV ғасырдың екінші жартысында Орталық Азия жерінен бастау алып, Волга мен Донның арасындағы территорияларды мекендеген түркі тайпалары болып келеді.

Ғұндар тек жаулаушылар ғана емес, олар Шығыс мәдениетінің элементтерін Батысқа әкелушілер болды. Мысалы, ғұн қару-жарақтарының үлгілері: бір жүзді қылыштар мен қанжарлар, үшкір басты жебелер және атакты ат әбзелдері. Бұларды ғұндарға дейін Еуропа білмеген болатын. Ғұндар қару-жарағында ерекше орын алған садақ пен жебені жетілдіруде өте жоғары дәрежелерге қол жеткізілді. Сонымен қатар ғұндарда зергерлік өнерінің тамаша

туындылары бар. Бұл алтын мен күмістен жасалған диадемалар, алқалар, сырғалар, фибулалар (сәнді түйреуіштер). Бұлар үлгісі бойынша қазақтардың зергерлік шеберлігімен үндесіп отыр. Ғұндар негізінен рулық-тайпалық құрылыс жағдайында өмір сүрген. Қоғамдық жағдайы жылқыға негізделген көшпелі өркениет ретінде сипатталады [1].

Жалпы ғұн тайпалары б.з. IV ғасырда әйгілі болып, Шығыс Европаға қарай жылжыды. Б.з. IV ғасырының 70-жылдарында Солтүстік Қаратеңіз өңіріне келіп жетеді. Ғұндардан бірінші болып жеңіліс тапқандар Азов теңізін мекендеген аландар (осетиндер) болатын. Ғұндар екі бағытта ілгері жылжыды: біріншісі – Перекоп және Таман түбегі Қырымдағы Боспор патшалығына беттеді. Оның қалалары басып алынды. Нәтижесінде мың жылдан аса өмір сүрген Боспор патшалығы жойылды. Екіншісі солтүстік батыста орналасқан Готтар немесе швед тайпасына бет түзеді. Вестготтар (Батыс готтар) Дунайға қашты, Остготтар (Шығыс готтар) талқандалды. Нәтижесінде ғұндарға Еділ мен Дунайға дейінгі жерлерді мекендеген түрлі тайпалар мен халықтар бағынды. Осыдан кейін – 376 жылы ғұндар Рим империясымен көршілес мемлекет болып, көп ұзамай оған күш көрсете бастады. 395 жылы ғұндар Закавказье мен Месопотамия жерлеріне шабуыл жасайды. V ғасырдың басында Паннония жерін басып алып ғұн державасын құрады.

Ғылыми мақаламның негізі – осы кезеңде Византия империясы мен ғұндардың өзара қарым-қатынасы. 395 жылы бір тұтас Рим империясының Шығыс және Батыс болып бөлінуіне байланысты IV ғасырда өз алдына дербес мемлекет ретінде пайда болған Византия (Шығыс Рим империясы) қолөнері мен саудасының өркендеу дәрежесі, қалаларының байлығы, мәдениетінің көркейуі жөнінен Батыс Рим империясына қарағанда басым болатын [2]. Шығыс Рим империясы экономикалық және саяси-мәдениет жағынан ерекшеленіп оқшаулануы, әсіресе IV ғасырда анық көрінді. Сондықтан 330 жылы император I Константин Босфор жағалауындағы Византияны империяның астанасына айналдырды. Жаңа астана оның негізін салушы император есімімен Константинополь аталды. Константинопольдің астанаға айналуына оның алып жатқан орнының қолайлығы себеп болған еді. Өйткені бұл жерде Европандан Азияға, Қара теңізден Эгей теңізіне апаратын аса маңызды сауда жолдары тоғысатын отрлық болатын. Византия империясының құрамына: Балқан түбегі, Кіші Азия, Сирия, Палестина, Египет, Солтүстік Африкадағы Киренаика, Месопотамия мен Арменияның бір бөлігі, Қырымдағы (Херсонес) және Кавказдағы (Грузияда) бірқатар елді-мекендер және Аравияның кейбір аудандары, ал V ғасырдан бастап Иллирик және Далмация енді. Византия империясының жерінде әртүрлі халық топтары мен тайпалар: гректер, фракиялықтар, иллириктер, дакиялықтар, сириялықтар, армияндар, грузиндер, еврейлер және герман тайпалары енді. Сонымен, Шығыс Рим империясы (395-1453) – Феодосия I өлімінен кейін 395 жылы Рим империясының толықтай батыс және шығыс бөліктерге бөлінуінен құрылған мемлекет болды. Батыс Рим империясының құлауынан кем дегенде он сегіз жылдан кейін өмір сүруін тоқтатты, Византия Ежелгі Римнің тарихи, мәдени және өркениет мұрагері ретінде ондаған ғасыр өмір сүрді [3].

Шығыс Рим империясына «Византия» атауын өмір сүруін тоқтатқаннан кейін батысеулопалық тарихшылар берген, ол алғашында Константинополь деп аталған болатын, Рим императоры Константин I 330 жылы Рим империясының астанасы етеді де қаланың атауын «Жаңа Рим» деп ресми түрде ауыстырады. Византиялықтар өздерін римдіктер деп, ал өз державасын «Рим империясы» атаған болатын. VII ғасырдан бастап грек тілінің кең таралуына байланысты Батыс деректерінің ішінде византиялық тарихшылар оған «гректердің империясы» деген атау тақты, себебі, Ежелгі Русь Византияны әдеттегідей «Грек патшалығы» десе, ал оның астанасы – Константинополь (Царьград) деп атады.

Византияны жеке мемлекет ретінде 330-518 жылдарға сәйкес қарастыруға болады. Бұл кезде Дунай және Рейн шекарасы арқылы рим территориясына көптеген варварлар, оның ішінде герман тайпалары мен ғұндар ене бастаған еді.

Шығыстағы жағдай айтарлықтай ауыр жағдайда еді, 378 жылы Андранопольде болған атақты соғыста вестготтардан жеңіліс тапқаннан кейін де мұндай жағдайды күтуге болатын еді. Император Валент қайтыс болады және король Аларих Грекияны күйзеліске ұшыратады. Аларих батысқа – готтар өз мемлекет құрған Испания мен Галлияға қарай аттанады да, олардың тарапынан Византияға деген қауіп азаяды. 441 жылы готтардың орнына ғұндар келді. Олардың көсемі Аттила Византия империясына бірнеше рет соғыс жасады, нәтижесінде византиялықтар үлкен көлемде төлем төлеп қана құтыла алды.

Ғұндардың Византия империясына шабуылын 3 кезеңге бөліп қарастыруымызға болады. Алғашқы жорық 441-442 жылдар аралығын қамтыды. Айта кететін жағдай 433 жылы қартайған ғұн патшасы өзінің билігін немерелері – Аттила мен Бледаға тапсырады.

Аттила мен Бледаның Византия провинциясы Иллирикке (қазіргі Сербия) шығыс римдіктер үшін сәтсіз кезең болған алғашқы жорығы 441 жылы басталды, олардың әскері парсылармен және Сицилияда вандалдар королі Гейзерихпен соғысқа тартылды. Гейзерих 440 жылы аралға келіп жетті, және келесі жылдың көктемінде оған қарсы византиялық қолбасшы, герман Ареобинд бастаған экспедициялық корпус аттандырылады. Ареобинд Сицилияға өте кеш оралады, ол келген кезде вандалдар қаланы тастап кетіп қалған еді. Оның үстіне 441 жылы Византия иелігіне Кіші Азиядан парсылар шабуыл жасаған болатын, дегенменде олармен арадағы соғыс бейбітшілікпен жылдам аяқталды.

Сол заманда елшілік қызмет атқарған Приск Панискийдің ойынша, соғыс қимылдары ғұндардың римдіктердің қазіргі Белградтағы ауданындағы сауда жәрменкелеріне баса көктеп енуінен басталған. Соғыстың негізгі сылтауы қала епископы Маргтің патша қабірінен ғұн қазынасын ұрлауынан туындаған. Марг ұсталады, Дунайдағы ірі қала саналатын Сингидундқа (қазіргі Белград) және Виминацийға жер аударылды. Ғұндар ары қарай Дунай арқылы шығыстағы Ратиариға (қазіргі болгар селосы Арчар) және Морав арқылы оңтүстіктегі Наиссаға (қазіргі сербтік Нишқа қарай) жылжыды.

Наиссаны жаулау Приск Панискийдің еңбегінде айтарлықтай толық сипатталған, ғұн көшпелілері қол астындағы бағынышты халықтардың құрылыс өнерін пайдалана отырып, бекініс қалаларын жаулап ала алды. Тұрғындар күреске шығуға батылдары жетпегенде, өз әскерлерінің өткелдерін жеңілдету үшін қаладан төмен оңтүстік жағынан өзен ағысы арқылы көпір салды және қала қабырғаларына соғыс машиналарын қойды. Ең алдымен олар дөңгелекті ағаш платформаларды алып келді. Онда бастионнан қорғаушыларды ататын әскерлер тұрды. Платформаның артында аяқтарымен дөңгелекті итеріп тұратын және садақшылар сәтті көздеп атуы үшін өздерінің соғыс машина бағытын бұрып тұратын адамдар тұрды. Платформадағы әскерлердің ешқандай қауіп-қатерсіз соғысуына жағдай жасады. Соғыс машиналардың басым бөлігі қабырғадан төмен түсірілгенде қорғаушылар бастионды лақтырылатын жарылғыштар ұшқынынан қорқып тастап кетті. Сонан соң «таран» деп аталатын бекініс қабырғаларын бұзуға арналған зат алып келінеді. Қорғаушылар қабырғадан үлкен домалақ тас түрінде валундарды тастады. Кейбір машиналар басындағы адамдармен бірге күл талқан болды, бірақ қорғаушылар көп санды оларға қарсы тұра алмады. Варварлар таран күшімен бұзылған қабырғалар, сондай-ақ қосымша баспалдақтар арқылы баса көктеп қала ішіне енді.

Эдвард Томпсон Найсті қоршауды суреттеуде Присктің ойын қолдайды, мәтіндегі әдеби стиль Фукидидтің б.з.д. 430 жылғы Платейді қоршауды суреттеуін еске түсіреді. Дегенменде, өзге тарихшылар әдебиеттегі классикалық үлгілерге еліктеу гректілі жазушалырдың арасында аз кездеспейтіндігін алға тарта отырып, Томпсонның пікірімен келіспеген еді.

Приск Паниский византиялық елшілердің қатарында 448 жылы Наис арқылы өткен кезінде «елсіз және дұшпандармен қиратылған... барлық өзен аңғары соғыс кезінде қайтыс болғандардың сүйегіне көмілген» қала түрінде баяндайды [4].

442 жылы соғыс әрекеттері аяқталған болса керек. 442 жылы император Феодосий вандалдармен келісім шарт жасасқаннан кейін Ареобид әскерлері Сицилиядан соғыс әрекеттері

аяқталған Фракияға әкетілді. Константинопольмен қоса Фракия қорғанысын византиялық әскер басы Аспар қамтамасыз етті.

Присктің айтуынша, Дунайдан оңтүстікке қарай бес күндік жерді алып жатқан қазіргі Сербия аумағындағы кең көлемді жерді ғұндар жаулап алған.

Ғұндардың Византияға екінші жорығы 447 жылы басталған болатын. Византияға бірінші және екінші жорық арасындағы кезеңде Бледа қайтыс болды және Атила ғұндардың барлық әскери күшін өз қолына алды. Бұл кезеңде ғұндар Приск Панискиймен Оногесий тұтқыны, Атииланың жақтасы болып саналатын гректің арасындағы әңгімеде белгілі болған акацирлермен, яғни Солтүстік Қаратеңіздегі көшпелілермен соғысып жатқан еді.

Византияға жорық шеңбері (хронологиясы), қай қалаға қашан жорық жасалынғаны, бейбітшілік келісімінің қашан жасалынғаны сияқты оқиғалар түрлі зерттеушілер тарапынан әртүрлі құрастырылуда.

Атииланың Византияға жорығын О.Д. Менхен-Хельфен атты тарихшы «Ғұндар әлемі» («Мир гуннов») деп аталатын еңбегінде анығырақ келтірген [5]. Атииланың бірінші жорығы аяқталғаннан кейін ғұндардың жалғыз әскербасы ретінде Византиядан белгіленген алым-салықты және қашқындарды қайтаруды талап етті. Император Кіші Феодосий кеңесте ғұндардың намысқа тиетін талаптарын орындағаннан гөрі соғысқа шығуды жөн көреді. Атила Ратиараны жаулап алған болатын, және 446 жылдың соңы мен 447 жылдың басында Византияның балқандық иелігіне шабуыл жасады. Марцеллин Комит өз хроникасында 447 жылы : «Атила барлық дерлік Еуропаны күлге айналдырды» деген жазба қалдырып кеткен еді.

Кейінгі Ратиарииден шығысқа қарайғы Утум өзені бойындағы шайқаста әскербасы Арнегискл бастаған византиялық әскер талқандалды, ал Арнегисклдің өзі шайқаста қаза тапты.

Ғұндар Дунай мен Балқан жоталары арасындағы жазық арқылы шығыстағы Маркианопльге қарай еш кедергісіз өтті. Филиополь мен Аркадиопольді жаулап алып, оңтүстікке қарай жылжыды. Шайқастың көлемі жөнінде Каллиниктің суреттемесінен кездестіруге болады. Ол ғұндардың жүздеген қалаларды жаулап алғандығы және Фракияны толықтай ойрандағанын хабарлаған еді. Приск Паниский Иллирикпен Фракия шекарасы саналатын кішігірім Асимунт бекінісінің тұрғындарының соғысына тоқталады, олар ғұндарға айтарлықтай тойтарыс бере алған еді.

Қауіп тіпті 447 жылы 27 қаңтарында қатты жер сілкінісінен бір бөлігі (ішінара) қираған Константинопольде де байқалды. Ғұндар келгенге дейін (447 жылы мамыры) қала қабырғалары толықтай қалпына келтірілді ме, жоқ па, ол туралы деректерде мәліметтер жоқтың қасы. Қаладан тұрғындардың басым бөлігі қашып кетті, император Феодосийдің өзі қашуға дайын еді. Несторий өзінің «Vazzaar of Negacleids» атты еңбегінде ғұндардың бей-берекетсіз кері шегінуіне әсер еткен крест көмегімен қаланы аман алып қалғандығы сөз болады.

Византия әлемі мен ғұндар арасындағы шарттар Приск Панискийдің еңбектерінде көрініс береді:

Ғұндарға тұтқындарды қайтару және алты мың литр алтын (2 тонна шамасында), өткен уақыттар үшін айыптар беруге; жыл сайын белгіленген екі мың бір жүз литр алым-алық төлеуге; (ғұндардан) қашқан және өз жеріне ешқандай құн төлеусіз өткен әрбір римдік әскери тұтқындар үшін он екі алтын монета төлеу; егерде оларды қабылдап алушы құнын төлемеген жағдайда, ғұндарға қашқындарды ұстап беруге міндетті болды. Римдіктерге қашқан бірде бір варварды қабылдауына болмайды.

Егер де 444 жылы 29 қарашадағы император Феодосийдің жарлығында (ғұндардың бірінші жорығынан кейінгі) жер үлестеріне салық талаптарын азайту туралы айтылған болса, ал енді барлық жеңілдіктер алынып тасталынды. Соққыға жығу арқылы ақшасы алынып отырды, дәулетті азаматтар жеке мүліктері мен әйелдерінің әшекейлерін сатты. Приск Паниский: “Соғыстан кейінгі мұндай зардап римдіктерді апатқа алып келді. Олардың басым бөлігі аштықтан не болмаса, асылып өз өмірлерін қиып жатты”[6].

Үшінші кезеңді – «Ғұндардың шабуылы емес, Византия империясының ғұндармен келісімге келу кезеңі» - деп қарастырсақ болады. Византия өте ауыр алым-салық төледі, және 448 жылы жеңіске жеткен Аттила келесідей талаптар қойды – ғұн жерінен қашқан қашқындарды ұстап беру және Дунайдан Наисс пен Сердикке (қазіргі София) дейінгі жаулап алынған территорияда ауылшаруашылығы жұмыстарын тоқтату. Екі ел арасындағы келісім барысында Приск Паниский 448 жылы қазіргі Венгрия жерінде орналасқан Аттиланьң ставкасына тарихшы Приск келген болатын. Сөйтіп, ол кейінгі авторларға ғұндар әрекеттері мен Аттиланьң өмірі жайындағы негізгі деректік мәліметтерді қалдырған.

449 жылы Анадолыдағы Византиялық елші Ном Аттилаға Дунай маңындағы жерлерді империяға қайтару және ғұндардан қашқан қашқындарды қайтару мәселесін ретке келтіру жөнінде берген уәдесін орындатуға қол жеткізді. Присктің айтуы бойынша, “Аттиламен арадағы түсініспеушіліктер тоқтатылды”.

450 жылы шілдесінде император Феодосий аттан құлап қайтыс болды. 25 тамызда императордың қарындасы Пульхерия ғұндарға алым-салық төлеуден бас тартқан әскербасы Маркианды жаңа император ретінде Византия тағына отырғызды.

Шығыс императоры Феодисиймен келісілген салықты төлеуге міндетті емес екендігін жариялайды; егер де Аттила тыныш қалатын болса, ол оған сыйлық жібереді, егер де соғыс ашатын болса, оның күшіне қарсы тұра алмайтын әскери күш шығаратын айтады.

Бұл кезеңде Аттиланьң Батыс Рим империясымен қатынасы шиеленісе түскен еді, оған себеп римдік император Валентинианның қарындасы Гонорийдің Аттиланьң шақыруы еді. Гонорияның ғұн көсеміне көмек сұрағандығы жөніндегі аңыз Юста Грата Гонорийда жазылып қалдырылған еді.

Қорыта келе, Халықтардың Ұлы қоныс аударуына түрткі болған ғұндардың Византиямен (Шығыс Рим империясы) қарым-қатынасы дүниежүзі тарихында алатын орны ерекше. Әсіресе, Еуразия тарихының орта ғасырлық кезеңіне өту мен ортағасырлық өркениеттің қалыптасуына алып келген Еуропадағы халықтардың ұлы қоныс аудару дәуірінде Ғұн державасы маңызды рөл атқарады. Осылайша, түркі халықтары соның ішінде ғұндар Еуропа мен Еуразия тарихындағы жаңа кезең – орта ғасырлық қоғам мен өркениетке өтуге жол ашты.

Сілтемелер тізімі

1.К.Т.Жумагулов., Гуннский союз племен в Центральной Азии и Великое переселение народов на Евразийском континенте, ҚР-ның тәуелсіздігінің 10 жылдығына арналған «Еуразия ғасырлар тоғысында» атты халықаралық симпозиум материалдары, - Астана 2002 - с. 201-202.

2.Meier M. Justinian. Darmstadt, 2011, S. 7-12

3.Қ.Т.Жұмағұлов., Р.С.Мырзабекова, Орта ғасырлар тарихы, Алматы 2015., 46-49 бб.

4.Priscus Panites. Historia Byzantina Fragmenta, 15 – FNG. Paris. 1851, Ed.C. Mullerus. Parisiis. Didot. 1851, Vol. IV, p.98

5.Отто Дж. Маенхен-Гельфен, Мир гуннов, Исследования истории и культуры / Пер. с англ. В. С. Мирзаянова. – Казань: «Слово», 2010. – с 511-512.

6.P.Panites. Historia Byzantina Fragmenta, 15 – FNG. Paris. 1851, Ed.C. Mullerus. Parisiis. Didot. 1851, Vol. IV, p.98

МАЗМҰНЫ

Ақынова А.П. ВИЗАНТИЯ ИМПЕРИЯСЫ ЖӘНЕ ҒҰНДАР (IV-V ғғ).....	8
Алмагамбетова А.М. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ТҮРКІ ХАЛЫҚТАРЫ ШЕТЕЛДІК ЗЕРТТЕУЛЕРДЕ.....	13
Амиров Е.Ш. ЖЕТІСУДЫҢ САҚ-ҮЙСІН КЕЗІНДЕГІ ХАЛЫҒЫНЫҢ ӘСКЕРИ ІС ЖӘНЕ ШАРУАШЫЛЫҚ ЕРЕКШЕЛІГІ ТУРАЛЫ (ҚАРАТУМА ҚОРЫМЫНЫҢ МАТЕРИАЛДАРЫ БОЙЫНША).....	20
Атығаев Н.А. Б.Г. АЯҒАННЫҢ «РАССВЕТЫ И СУМЕРКИ КАЗАХСКОЙ СТЕПИ» КІТАБЫ ТУРАЛЫ.....	27
Атығаев Н.А. ТАҒЫ ДА Б.Г. АЯҒАН КІТАБЫ ТУРАЛЫ.....	40
Ахмади Л. ЮНЕСКО АУҒАНЫСТАНДАҒЫ ӘЛЕМДІК МҰРАЛАРЫН САҚТАУ МӘСЕЛЕЛЕРІ.....	48
Ашимбаева Ф.Е. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ҚОЛА ДӘУІРІ ЕСКЕРТКІШТЕРІ МЕН БАЙЫРҒЫ КӨШПЕНДІЛЕРДІҢ АРАСЫНДАҒЫ САБАҚТАСТЫҚ.....	55
Бисембаева Л.А. ЖЕТІСУ ОБЛЫСЫНДАҒЫ ӘЛЕУМЕТТІК ЖАҒДАЙ, ОНЫҢ ТҮРҒЫНДАРДЫҢ КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРІНЕ ӘСЕРІ: ДЕНСАУЛЫҒЫ, ЕМДЕУ ШАРАЛАРЫ (1867-1917жж). (ВЕРНЫЙ УЕЗИ БОЙЫНША).....	60
Досекеева К.А., Ахатаева К.Б. АЛАШ ЗИЯЛЫЛАРЫНЫҢ КӨП САЛАЛЫ ҚЫЗМЕТІНІҢ БІР ҚЫРЫ.....	66
Есжанова Н. ҚАЗАҚСТАН ЭЛЕКТРОНДЫ ҮКІМЕТ: ЖҮЗЕГЕ АСЫРЫЛУЫ ЖӘНЕ ДАМУ БОЛАШАҒЫ.....	72
Жандарбек З. ҚАЗАҚ ШЕЖІРЕЛЕРІНІҢ ПАЙДА БОЛУ ЖӘНЕ ҚАЛЫПТАСУ КЕЗЕҢДЕРІ.....	78
Жетпісбай Н.Ы. АБАТ БАЙТАҚ КЕШЕНІНДЕ ЖЕРЛЕНГЕН АДАМДАРДЫ АНЫҚТАУ ТУРАЛЫ.....	105
Игиликова С.И. СҮЙІНБАЙ БИ.....	115
Искакова Ғ.З., Байдавлетова М.Д., Өскенбай М.Ә. ТҮРКІ ҚАҒАНАТТАРЫНДА ҚАЛЫПТАСҚАН ГЕОГРАФИЯЛЫҚ КЕҢІСТІК ТУРАЛЫ ТҮСІНІК.....	119
Касабулатова Г.М. XIX ҒАСЫРДАҒЫ ҚАЗАҚСТАННЫҢ ГЕОГРАФИЯЛЫҚ-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ЖАҒДАЙЫ. ТАРИХИ ДЕРЕКТЕРДІҢ БОЙЫНША.....	129
Касабулатова Г.М. РАФАЭЛЬ ПАМПЕЛЛИДІҢ «ТҮРКІСТАНҒА САЯХАТ» ЕҢБЕГІНЕ ҚЫСҚАША ШОЛУ.....	134
Ксенжик Г.Н. Ш.Ш. УӘЛИХАНОВ – ОТАНДЫҚ КАРТОГРАФИЯ НЕГІЗІН САЛУШЫ.....	138
Қозғамбаева Г.Б. ҚАЗАҚТЫҢ ДӘСТҮРЛІ ҚАРУ – ЖАРАҚТАРЫ.....	146
Құлсариева С.П., Нұрасылова А. БОЛГАРИЯДАҒЫ ТҮРКІ ДИАСПОРАСЫ: ЗЕРТТЕУГЕ ТАЛДАМАЛЫҚ ШОЛУ.....	152
Құрманбаева Г.Қ. МӘШҒҰР ЖҮСІП КӨПЕЙҰЛЫ ҚОЛЖАЗБАЛАРЫНДАҒЫ ҚАЖЫЛЫҚ МӘСЕЛЕСІ.....	159
Мейрманова Г.А. ҚАЗАҚ ХАЛҚЫНЫҢ ТАМАҚТАНУ ЖҮЙЕСІ ЖӘНЕ СҮТТЕН ЖАСАЛҒАН ТАҒАМДАРҒА СИПАТТАМА (САЛЫСТЫРМАЛЫ ТАЛДАУ).....	165
Мейрманова Г.А. ФАЛЕРИСТИКА ҒЫЛЫМЫ ТУРАЛЫ.....	171
Мұкатаева Л.К., Сұлтанғазы Г.Ж., Нұрбаев Ж.Е. ОРЫС-АҒЫЛШЫН БАСЕКЕЛЕСТІГІ КОНТЕКСТІНДЕГІ ҚАЗАҚСТАН (XVIII-XIXғғ.).....	178
Нұғыманов С. 1921-1922 ЖЫЛДАРДАҒЫ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ АШТЫҚ ЖӘНЕ ҰЛТ ЗИЯЛЫЛАРЫ.....	187

Нұрғазина М. ҚАЗАҚСТАН ҰЛТТЫҚ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ЖҮЙЕСІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ АЛҒЫ ШАРТТАРЫ МЕН КЕЗЕҢДЕРІН ТАЛДАУ.....	192
Омарова У.А. ЧАМДАРДЫҢ ДІНШІЛДІГІ ЭТНОСЫН САҚТАУ ҚҰРАЛЫ.....	200
Өтепова Г.Е. 1916 ЖЫЛҒЫ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ОҚИҒАЛАР ТУРАЛЫ ЖАҢА МҰРАҒАТТЫҚ МАТЕРИАЛДАР.....	209
Өтепова Г. РЕСЕЙ ИМПЕРИЯСЫНЫҢ ЗАҢНАМАЛЫҚ АКТІЛЕРІ БОЙЫНША ҚАЗАҚСТАН ТЕРРИТОРИЯСЫНДАҒЫ СОТ ЖҮЙЕСІНІҢ ӨЗГЕРІСТЕРІ ЖӨНІНДЕГІ МӘСЕЛЕЛЕР.....	215
Тасилова Н.А., Тойшубекова Ж.К. «ҚЫРҒЫЗДАРДЫҢ (ҚАЗАҚТАРДЫҢ) ЖЕР ПАЙДАЛАНУ МАТЕРИАЛДАРЫ...» - ҚАЗАҚ ШАРУАШЫЛЫҚ ТАРИХЫНЫҢ ДЕРЕК КӨЗІ.....	224
Тұрлыбек А.Е., Жұматаева Д.Н. ӘНУАР ПАШАНЫҢ ЭММИГРАЦИЯ ЖӘНЕ БОЛШЕВИКТЕРМЕН ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСЫ.....	231
Үкібаева Л.Қ. ҚАЗАҚСТАН БАСПАСӨЗІ ЖӘНЕ ҰЛТТЫҚ ТАРИХТАҒЫ АҚТАҢДАҚТАР.....	242
Хайрулдаева А.М. ЗАР ЗАМАН АҚЫНДАРЫ ШЫҒАРМАЛАРЫНДАҒЫ ҚАЗАҚСТАННЫҢ ОРТАЗИЯЛЫҚ ЕЛДЕРМЕН ҚАРЫМ- ҚАТЫНАСТАРЫ.....	247

СОДЕРЖАНИЕ

Акынова А.П. ВИЗАНТИЙСКАЯ ИМПЕРИЯ И ГУННЫ (IV-V ВЕК).....	8
Алмагамбетова А.М. ЗАРУБЕЖНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ О ТЮРКСКИХ НАРОДАХ КАЗАХСТАНА.....	13
Амиров Е.Ш. О ВОЕННОМ ДЕЛЕ И ХОЗЯЙСТВЕННОЙ СПЕЦИФИКЕ НАСЕЛЕНИЯ ЖЕТЫСУ В САКО-УСУНЬСКИЙ ПЕРИОД (ПО МАТЕРИАЛАМ МОГИЛЬНИКА КАРАТУМА).....	20
Атыгаев Н.А. О КНИГЕ Б.Г. АЯГАНА «РАССВЕТЫ И СУМЕРКИ КАЗАХСКОЙ СТЕПИ».....	27
Атыгаев Н.А. ЕЩЕ РАЗ О КНИГЕ Б.Г. АЯГАНА.....	40
Ахмади Лаик ПРОБЛЕМЫ СОХРАНЕНИЯ ВСЕМИРНОГО НАСЛЕДИЯ ЮНЕСКО В АФГАНИСТАНЕ.....	48
Ашимбаева Ф.Е. ПРЕЕМСТВЕННОСТИ МЕЖДУ АНТИЧНЫХ КОЧЕВНИКОВ И ПАМЯТНИКОВ В ЭПОХУ БРОНЗЫ В КАЗАХСТАНЕ.....	55
Бисембаева Л.А. СОЦИАЛЬНОЕ ПОЛОЖЕНИЕ В СЕМИРЕЧЕНСКОЙ ОБЛАСТИ, ЕГО ВЛИЯНИЕ НА ПОВСЕДНЕВНУЮ ЖИЗНЬ НАСЕЛЕНИЯ: ЗДОРОВЬЯ, ПУТИ ЛЕЧЕНИЯ (1867-1917). (ПО ВЕРНЕНСКОМУ УЕЗДУ).....	60
Досекеева К.А., Ахатаева К.Б. ОДНО ИЗ НАПРАВЛЕНИЙ МНОГОПРОФИЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ АЛАШСКОЙ ИНТЕЛЛИГЕНЦИИ.....	66
Есжанова Н. ЭЛЕКТРОННОЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО В КАЗАХСТАНЕ: РЕАЛИЗАЦИЯ И ПЕРСПЕКТИВЫ.....	72
Жандарбек З. ИСТОРИЯ ВОЗНИКНОВЕНИЯ И ФОРМИРОВАНИЕ КАЗАХСКОЙ ГЕНЕАЛОГИИ.....	78
Жетписбай Н.Ы. К ВОПРОСУ ОБ ИДЕНТИФИКАЦИИ ПОГРЕБЕННЫХ В КОМПЛЕКСЕ АБАТ БАЙТАК.....	105
Игиликова С.И. СУЮНБАЙ БИ.....	115
Искакова Г.З., Байдавлетов М.Д., Оскенбай М.А. ПРЕДСТАВЛЕНИЕ О ГЕОГРАФИЧЕСКОЙ СРЕДЕ В ТЮРКСКОМ КАГАНАТЕ.....	119
Касабулатова Г.М. ГЕОГРАФО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ПОЛОЖЕНИЕ КАЗАХСТАНА В XIX В. ПО ИСТОРИЧЕСКИМ ИСТОЧНИКАМ.....	129
Касабулатова Г.М. КРАТКИЙ ОБЗОР КНИГИ РАФАЭЛЯ ПАМПЕЛЛИЯ «ПУТЕШЕСТВИЕ ПО ТУРКЕСТАНУ».....	134
Ксенжик Г.Н. Ч.Ч. ВАЛИХАНОВ – ОСНОВОПОЛОЖНИК ОТЕЧЕСТВЕННОЙ КАРТОГРАФИИ.....	138
Козгамбаева Г.Б. ТРАДИЦИОННОЕ ОРУЖИЕ КАЗАХОВ.....	146
Кульсариева С.П., Нурасилова А. ТУРЕЦКАЯ ДИАСПОРА БОЛГАРИИ: АНАЛИТИЧЕСКИЙ ОБЗОР ИССЛЕДОВАНИЙ.....	152
Курманбаева Г.К. В ЗНАМЕНИТЫХ РУКОПИСЯХ ИОСИФА ПРОБЛЕМА ПАЛОМНИЧЕСТВА.....	159
Мейрманова Г.А. ТРАДИЦИОННОЕ ПИТАНИЕ У КАЗАХОВ И ОСОБЕННОСТИ МОЛОЧНЫХ ИЗДЕЛИЙ (СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ).....	165
Мейрманова Г.А. О НАУКЕ ФАЛЕРИСТИКЕ.....	171
Мукатаева Л.К., Султангазы Г.Ж., Нурбаев Ж.Е. КАЗАХСТАН В КОНТЕКСТЕ РУССКО-АНГЛИЙСКОГО СОПЕРНИЧЕСТВА (XVIII-XIX ВВ.).....	178
Нугыманов С. ГОЛОД В КАЗАХСТАНЕ 1921-1922 ГГ. И НАЦИОНАЛЬНАЯ ИНТЕЛЛИГЕНЦИЯ.....	187

Нургазина М. АНАЛИЗ ПРЕДПОСЫЛОК И ЭТАПОВ СТАНОВЛЕНИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ ИННОВАЦИОННОЙ СИСТЕМЫ КАЗАХСТАНА	192
Омарова У.А. РЕЛИГИОЗНАЯ ИДЕНТИЧНОСТЬ ЧАМОВ КАК ИНСТРУМЕНТ СОХРАНЕНИЯ ЭТНИЧНОСТИ.....	200
Оттепова Г.Е. НОВЫЕ АРХИВНЫЕ МАТЕРИАЛЫ О СОБЫТИЯХ 1916 ГОДА В КАЗАХСТАНЕ.....	209
Оттепова Г.Е. ВОПРОСЫ ИЗМЕНЕНИЯ СУДЕБНОЙ СИСТЕМЫ НА ТЕРРИТОРИИ КАЗАХСТАНА В ЗАКОНОДАТЕЛЬНЫХ АКТАХ РОССИЙСКОЙ ИМПЕРИИ.....	215
Тасилова Н.А., Тойшубекова Ж.К. «МАТЕРИАЛЫ ПО КИРГИЗСКОМУ ЗЕМЛЕПОЛЬЗОВАНИЮ...» КАК ИСТОЧНИК ПО ИСТОРИИ КАЗАХСКИХ ХОЗЯЙСТВ.....	224
Турлыбек А., Жұматаева Д.Н. Эмиграция ЭНВЕРА-ПАШИ И ЕГО ОТНОШЕНИЯ С БОЛЬШЕВИКАМИ.....	231
Укибаева Л.К. ПРЕССА КАЗАХСТАНА И БЕЛЫЕ ПЯТНА НАЦИОНАЛЬНОЙ ИСТОРИИ.....	242
Хайрулдаева А.М. ОТНОШЕНИЯ КАЗАХСТАНА СО СТРАНАМИ ОРФОЗИИ В ТВОРЧЕСТВЕ ЗАР-ЗАМАНСКИХ ПОЭТОВ.....	247

CONTENTS

Akynova A.P. BYZANTINE EMPIRE AND HUNTS (IV-V CENTURY).....	8
Almagambetova A.M. FOREIGN STUDIES ABOUT TURKIC PEOPLES OF KAZAKHSTAN.....	13
Amirov E.Sh. ABOUT MILITARY SCIENCE AND ECONOMIC SPECIFICS OF THE POPULATION OF ZHETYSU DURING THE SAKA-WUSUN PERIOD (ON MATERIALS OF A BURIAL GROUND OF KARATUMA).....	20
Atygaev N.A. ABOUT THE BOOK OF B.G. AYAGAN "DUNRISES AND DUSK OF THE KAZAKH STEPPE".....	27
Atygaev N.A. ONCE AGAIN ABOUT THE BOOK B.G. AYAGANA.....	40
Ahmadi L. PROBLEMS OF CONSERVATION OF WORLD HERITAGE IN AFGHANISTAN UNESCO.....	48
Ashymbaeva F.E. CONTINUITY BETWEEN ANTIQUE NOMADS AND MONUMENTS DURING A BRONZE ERA IN KAZAKHSTAN.....	55
Bissembayeva L. THE SOCIAL SITUATION IN THE REGION SEMIRECHYE, ITS IMPACT ON THE DAILY LIFE OF THE POPULATION: HEALTH, THE WAY OF TREATMENT (1867-1917). (ON THE VERNY UYEZD).....	60
Dosekeeva K.A., Ahataeva K.B. ONE OF DIRECTION OF MULTI-FIELD ACTIVITY OF ALASH INTELLIGENTSIA.....	66
Yeszhanova N. E-GOVERNMENT IN KAZAKHSTAN: REALIZATION AND PROSPECTS.....	72
Zhandarbek Z. THE HISTORY OF ORIGIN AND FORMATION OF THE KAZAKH GENEALOGY.....	78
Zhetpisbay N.Y. ON THE IDENTIFICATION OF PERSONS BURIED IN THE ABAT BAYTAK COMPLEX.....	105
Igilikova S.I. SUYINBAY BI.....	115
Iskakova G.Z., Baydavletova M.D., Oskembay M.A. THE IDEA OF THE GEOGRAPHICAL ENVIRONMENT IN THE TURKIC KHAGANATE.....	119
Kasabulatova G. M. GEOGRAPHICAL AND ECONOMIC POSITION OF KAZAKHSTAN IN THE XIX CENTURY. ACCORDING TO HISTORICAL SOURCES.....	129
Kasabulatova G.M. BRIEF REVIEW OF BOOK RAPHAEL PAMPELLIY «JOURNEY ACROSS TURKESTAN».....	134
Ksenzhik G.N. Ch.Ch. VALIKHANOV – THE FOUNDER OF DOMESTIC CARTOGRAPHY.....	138
Kozgambaeva G.B. TRADITIONAL WEAPON OF KAZAKHS.....	146
Kulsariyeva S.P., Nurasilova A. THE TURKISH DIASPORA IN BULGARIA: AN ANALYTICAL REVIEW OF RESEARCH.....	152
Kurmanbayeva G.K. THE ISSUE OF HAJJ IN THE WRITINGS OF MASHKHUR ZHUSSUP KOPEYULY.....	159
Meirmanova G.A. NUTRITION SYSTEM OF THE KAZAKH PEOPLE AND DESCRIPTION OF DAIRY FOODS (COMPARATIVE ANALYSIS).....	165
Meirmanova G.A. ON THE SCIENCE OF PHALERISTICS.....	171
Mukataeva L.K., Sultangazy G.Zh., Nurbayev Zh. E. KAZAKHSTAN IN THE CONTEXT OF RUSSIAN AND ENGLISH COMPETITION (XVIII-XIX).....	178
Nugymanov S. FAMINE IN KAZAKHSTAN OF 1921-1922 AND THE NATIONAL INTELLIGENTSIA.....	187

Nurtazina M.	
ANALYSIS OF PREREQUISITES AND STAGES FOR THE FORMATION OF THE NATIONAL INNOVATIVE SYSTEM OF KAZAKHSTAN.....	192
Omarova U.A.	
RELIGIOUS IDENTITY CHAM AS A TOOL FOR PRESERVATION OF ETHNICITY.....	200
Otepova G.	
NEW ARCHIVAL MATERIALS ABOUT THE EVENTS OF 1916 IN KAZAKHSTAN.....	209
Otepova G.	
THE ISSUES OF CHANGES IN THE JUDICIAL SYSTEM ON THE TERRITORY OF KAZAKHSTAN IN THE LEGISLATIVE ACTS OF THE RUSSIAN EMPIRE.....	215
Tasylova N., Toyshubekova Zh.	
«MATERIALS ON THE KYRGYZ (KAZAKH) LAND USE» AS THE SOURCE FOR HISTORY OF KAZAKH FARMS.....	224
Turlybek A., Zhumatayeva D.	
IMMIGRATION OF ENVER PASHA AND HIS RELATION WITH BOLSHEVIKS.....	231
Ukibayeva L.K.	
THE MEDIA OF KAZAKHSTAN AND WHITE SPOTS OF THE NATIONAL HISTORY.....	242
Khairuldaeva A.M.	
RELATIONS OF KAZAKHSTAN WITH ORTHOSIA COUNTRIES IN THE WORKS OF ZAR ZAMAN POETS.....	247

EDU.E-HISTORY.KZ

электрондық ғылыми журналы 2016. 2(6)

Бас редактор:
Қабылдинов З.Е.

Компьютерде беттеген:
Зикирбаева В.С.

Жарияланған күні: 30.06.2016.
Пішімі 70x100/16. Баспа табағы 26,6.

Құрылтайшысы және баспагері:
Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі Ғылым комитеті
Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты
ШЖҚ РМК

Редакция мен баспаның мекен-жайы:
050010, Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Шевченко көш., 28-үй
ҚР ҒЖБМ ҒК Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты
ШЖҚ РМКТел.: +7 (727) 261-67-19, +7 (727) 272-47-59

Е-mail: edu.history@bk.ru.
Журнал сайты: <https://edu.e-history.kz>

Ш.Ш. Уәлиханов ат. ТжЭИ басылған:
050010 Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Шевченко көш., 28-үй